

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 21. októbra 2015*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Súdna spolupráca v občianskych veciach — Právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností — Nariadenie (ES) č. 2201/2003 — Pôsobnosť — Článok 1 ods. 1 písm. b) — Nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností — Článok 2 — Pojem ‚rodičovské práva a povinnosti‘ — Spor medzi rodičmi týkajúci sa možnosti dieťaťa vycestovať do zahraničia a vydania cestovného pasu dieťaťu — Dohoda o súdnej právomoci — Článok 12 — Podmienky — Prijatie právomoci súdov, ktoré rozhodujú o veci — Neúčast žalovaného na konaní — Nespochybnosť právomoci zástupcom žalovaného, ktorého ustanovil súd ex offio“

Vo veci C-215/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Värhoven kasacionen säd (Bulharsko) z 11. mája 2015 a doručený Súdnemu dvoru v ten istý deň, ktorý súvisí s konaním:

Vasilka Ivanova Gogova

proti

Iljovi Dimitrovovi Iljevovi,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen, vykonávajúci funkciu predsedu štvrtej komory, sudcovia J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal a K. Jürimäe (spravodajkyňa),

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: I. Illéssy, referent,

so zreteľom na rozhodnutie predsedu Súdneho dvora z 3. júla 2015, že sa o tejto veci bude rozhodovať v skrátenom konaní podľa článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. septembra 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— česká vláda, v zastúpení: J. Vláčil, splnomocnený zástupca,

— španielska vláda, v zastúpení: M. A. Sampol Pucurull, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: bulharčina.

— Európska komisia, v zastúpení: S. Petrova a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí generálneho advokáta,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 1 písm. b), článku 2 bodu 7, článku 8 ods. 1, ako aj článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Gogovou a pánom Iljevom vo veci obnovenia platnosti cestovného pasu ich dieťaťa.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 5 a 12 nariadenia č. 2201/2003 uvádzajú:
„(5) S cieľom zabezpečiť rovnosť pre všetky deti, toto nariadenie sa vzťahuje na všetky rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, vrátane opatrení na ochranu dieťaťa, nezávisle na konaniach v manželských veciach.
...
(12) Kritériá právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností, upravené týmto nariadením, sú tvorené tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, najmä kritériu blízkosti. To znamená, že právomoc by mal mať v prvom rade členský štát obvyklého pobytu dieťaťa, s výnimkou určitých prípadov zmeny pobytu dieťaťa alebo v dôsledku dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností.“
- 4 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Rozsah pôsobnosti“ stanovuje:
„1. Toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na:
...
b) nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností.
2. Záležitosti uvedené v odseku 1 písm. b) sa môžu týkať najmä:
a) opatrovníckeho práva a práva styku s dieťaťom;
b) opatrovníctva, poručníctva alebo podobných inštitútov;
c) určenia a úloh osôb alebo subjektov, ktoré sú zodpovedné za osobu dieťaťa alebo jeho majetok, ktoré dieťa zastupujú alebo mu pomáhajú;

- d) umiestnenia dieťaťa do pestúnskej starostlivosti alebo do zariadenia starostlivosti o dieťa;
- e) opatrení na ochranu dieťaťa týkajúcich sa správy, udržiavania alebo nakladania s majetkom dieťaťa.

3. Toto nariadenie sa nevzťahuje na:

- a) určenie alebo popretie rodičovstva;
- b) rozhodnutia o osvojení, na opatrenia predchádzajúce osvojeniu alebo na vyhlásenie osvojenia za neplatné alebo na jeho zrušenie;
- c) priezvisko a mená dieťaťa;
- d) nadobudnutie plnej právnej spôsobilosti dieťaťa;
- e) vyživovaciu povinnosť;
- f) poručnícky fond („trust“) alebo otázky dedenia;
- g) opatrenia prijaté ako sankcia za trestné činy spáchané deťmi.“

5 Článok 2 bod 7 uvedeného nariadenia definuje „rodičovské práva a povinnosti“ ako „všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky. Tento pojem zahŕňa opatrovnícke právo a právo styku s dieťaťom“.

6 Článok 8 toho istého nariadenia, nazvaný „Všeobecná právomoc“, znie:

„1. Súdny členský štát má právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

2. Odsek 1 sa uplatňuje s výhradou ustanovení [článku 12].“

7 Článok 12 nariadenia č. 2201/2003 s názvom „Dohoda o súdnej právomoci“ stanovuje:

„1. Súdny členský štát pri výkone svojej právomoci podľa článku 3, na základe návrhu na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva má právomoc v každej veci, ktorá sa týka rodičovských práv a povinností a ktorá súvisí s týmto návrhom, ak:

- a) aspoň jeden z manželov má rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu

a

- b) manželia a nositelia rodičovských práv a povinností prijali právomoc týchto súdov výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

...

3. Súdny členský štát má takisto právomoc v otázkach rodičovských práv a povinností aj v iných konaniach, ako sú konania uvedené v odseku 1, ak:

- a) dieťa má vo vzťahu k tomuto členskému štátu podstatnú väzbu, najmä na základe skutočnosti, že jeden z nositeľov rodičovských práv a povinností má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte, alebo že dieťa je štátnym príslušníkom tohto štátu;

a

- b) všetci účastníci konania prijali právomoc súdov výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania, a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

...“

- 8 Článok 16 tohto nariadenia s názvom „Začatie konania na súde“ stanovuje:

„1. Konanie na súde sa považuje za začaté:

- a) momentom podania písomnosti, ktorou sa začína konanie, alebo rovnocennej písomnosti na súde za predpokladu, že navrhovateľ neopomenul následne prijať kroky, ktoré musel prijať, aby zabezpečil doručenie písomnosti odporcovi;

alebo

- b) ak sa písomnosť musí doručiť pred podaním na súd, momentom jej prevzatia orgánom povereným doručovaním za predpokladu, že žalobca neopomenul následne prijať kroky, ktoré musel prijať, aby zabezpečil podanie písomnosti na súde.“

Bulharské právo

Zákon o bulharských dokladoch totožnosti

- 9 Článok 45 ods. 1 zákona o bulharských dokladoch totožnosti (Zakon za bălgarskite lični dokumenti) stanovuje, že žiadosť o vydanie cestovného pasu pre maloletého podávajú osobne jeho rodičia.
- 10 Podľa článku 78 ods. 1 v spojení s článkom 76 bodom 9 tohto zákona minister vnútra alebo osoba, ktorú na tento účel splnomocní, môžu zakázať dieťaťu, aby opustilo územie Bulharskej republiky, pokiaľ sa nepredloží písomný súhlas v podobe notárskej zápisnice, ktorým rodičia povolia svojmu dieťaťu vycestovať.

Zákon o rodine

- 11 Článok 127a zákona o rodine (Semejen kodeks) stanovuje:

„1. O otázkach súvisiacich s vycestovaním dieťaťa do zahraničia a s vydaním dokladov totožnosti potrebných na tento účel rozhodujú rodičia vzájomnou dohodou.

2. Ak rodičia nedospejú k dohode v zmysle odseku 1, o ich spore rozhodne Rajonen sad [okresný súd], v ktorého obvode má dieťa súčasné bydlisko.

3. Súdne konanie sa začína na návrh jedného z rodičov. Súd si vypočuje druhého rodiča, ibaže sa bez závažného dôvodu nezúčastní na konaní. Súd môže vykonať dôkazy aj bez návrhu.

...“

Občiansky súdny poriadok

12 Článok 47 občianskeho súdneho poriadku (Graždanski procesualen kodeks) stanovuje:

„1. Ak nemožno zastihnúť žalovaného na adrese uvedenej v spise ani nájsť osobu, ktorá je ochotná prevziať zásielku, doručovateľ vyvesí oznámenie na dvere alebo na poštovú schránku dotknutej osoby; ak k nim nemá prístup, vyvesí oznámenie na vstupné dvere domu alebo na viditeľné miesto v jeho blízkosti. Ak má doručovateľ prístup k poštovej schránke, tiež do nej uloží oznámenie.

2. V predmetnom oznámení sa uvedie, že písomnosť bola uložená v kancelárii súdu, ak doručovanie vykonáva zamestnanec súdu alebo súdny exekútor; že bola uložená na obecnom úrade, ak doručovanie vykonáva zamestnanec obce, a že si ju tam možno vyzdvihnúť v lehote dvoch týždňov odo dňa vyvesenia oznámenia.

3. Ak si žalovaný písomnosti nevyzdvihne, príslušný súd uloží žalobcovi povinnosť, aby mu poskytol informácie o kontaktnej adrese žalovaného, okrem prípadov uvedených v článku 40 ods. 2 a článku 41 ods. 1, v ktorých sa oznámenie založí do spisu. Ak sa uvedená adresa nezhoduje s trvalou alebo súčasnou adresou účastníka konania, príslušný súd nariadi doručenie podľa odsekov 1 a 2 na súčasnú alebo trvalú adresu.

4. Ak doručovateľ zistí, že žalovaný nebýva na uvedenej adrese, príslušný súd uloží žalobcovi povinnosť poskytnúť informácie o jeho kontaktnej adrese bez ohľadu na vyvesenie oznámenia podľa odseku 1.

5. Písomnosť sa považuje za doručенú uplynutím lehoty na jej vyzdvihnutie v kancelárii súdu alebo na obecnom úrade.

6. Ak súd konštatuje riadne doručenie, nariadi, aby sa písomnosť založila do spisu, a ustanoví na náklady žalobcu opatrovníka.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že pani Gogova a pán Iljev majú jedno dieťa, ktoré malo v čase skutkových okolností vo veci samej 10 rokov. Toto dieťa má bulharskú štátnu príslušnosť a býva s matkou v Miláne (Taliansko). Rodičia, bulharskí štátni príslušníci, žijú oddelene. Pán Iljev má takisto bydlisko v Taliansku.

14 Pani Gogova požiadala o obnovenie cestovného pasu svojho dieťaťa, aby s ním mohla vycestovať do Bulharska, keďže platnosť tohto dokladu uplynula 5. apríla 2012.

15 Podľa bulharského práva rozhodnutie o vycestovaní maloletého dieťaťa a získanie cestovného pasu na jeho meno podlieha spoločnej dohode rodičov. Okrem toho žiadosť o vydanie cestovného pasu pre toto dieťa musia podať obaja rodičia spolu na príslušných správnych orgánoch.

16 Pán Iljev neposkytol žalobkyni vo veci samej potrebnú súčinnosť na vydanie nového cestovného pasu na meno ich dieťaťa, preto pani Gogova podala návrh na Rajonen säd – Petrič (Okresný súd, Petrič, Bulharsko) s cieľom dosiahnuť, aby tento súd vyriešil názorové rozdiely existujúce medzi ňou a pánom Iljevom, pokiaľ ide o možnosť ich dieťaťa vycestovať z vnútroštátneho územia a vydanie nového cestovného pasu tomuto dieťaťu.

17 Vzhľadom na to, že pánovi Iljevovi nebolo možné doručiť žalobu, ktorou sa začalo konanie, keďže sa nenachádzal na adrese, ktorú uviedol, uvedený súd ustanovil zástupcu *ad litem*, aby pána Iljeva na základe článku 47 ods. 6 občianskeho súdneho poriadku zastupoval. Tento zástupca nespochybnil právomoc bulharských súdov a vyhlásil, že spor treba rozhodnúť v záujme dieťaťa.

- 18 Uznesením z 10. novembra 2014, Rajonen súd – Petrič rozhodol, že na žalobu pani Gogovej sa vzťahuje článok 127a zákona o rodine a tento spor sa týka rodičovských práv a povinností voči dieťaťu v zmysle článku 8 nariadenia č. 2201/2003. Tento súd konštatoval, že dieťa má obvyklý pobyt v Taliansku, a preto odmietol svoju právomoc na rozhodnutie o tejto žalobe a zastavil konanie.
- 19 Pani Gogova podala proti tomuto uzneseniu odvolanie na Okrážen súd – Blagoevgrad (Krajský súd, Blagoevgrad, Bulharsko). Tento súd jednak potvrdil uvedené uznesenie a jednak dospel k záveru, že nedošlo k „dohode o súdnej právomoci“ v prospech bulharských súdov v zmysle článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003. Podľa uvedeného súdu sa totiž pán Iljev, hoci nevzniesol námietku nedostatku právomoci týchto súdov, zúčastnil konania len prostredníctvom svojho zástupcu, ktorý mu bol v jeho neprítomnosti pridelený *ex offo*.
- 20 Žalobkyňa vo veci samej potom podala kasačný opravný prostriedok na Värhoven kasacionen súd (Najvyšší kasačný súd). Tento súd sa domnieva, že výsledné rozhodnutie o kasačnom opravnom prostriedku závisí v prvom rade od toho, či sa na súdne konanie podľa článku 127a ods. 2 zákona o rodine, ktoré umožňuje súdnym rozhodnutím nahradiť neexistenciu súhlasu jedného z rodičov, pokiaľ ide o vycestovanie ich dieťaťa z vnútroštátneho územia a vydanie cestovného pasu na jeho meno, vzťahuje nariadenie č. 2201/2003, a teda právomoc súdov treba určiť na základe ustanovení tohto nariadenia. Konkrétne si tento súd kladie otázku, či sa toto konanie týka „rodičovských práv a povinností“ v zmysle článku 2 bodu 7 uvedeného nariadenia. Podľa daného súdu je v tomto kontexte takisto potrebné stanoviť, či sa predmetné nariadenie uplatní na konanie vo veci samej, keďže podľa bulharského práva na to, aby mohlo uvedené dieťa vycestovať z vnútroštátneho územia alebo mu bol vydaný cestovný pas, musí byť bulharským správnym orgánom predložené súdne rozhodnutie vydané v rámci uvedeného konania.
- 21 V druhom rade si vnútroštátny súd kladie otázku, či sa v prejednávanej veci môže právomoc bulharských súdov zakladať na článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003, keďže opatrovník, ktorého tieto súdy ustanovili na zastupovanie pána Iljeva, nespochybnil ich právomoc na rozhodnutie sporu vo veci samej.
- 22 Za týchto okolností Värhoven kasacionen súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Ide v prípade zákonom stanovenej možnosti občianskoprávneho súdu rozhodnúť v právnej veci, ktorá sa týka sporu medzi rodičmi o vycestovanie ich dieťaťa do zahraničia a vydania dokladu totožnosti a v ktorej rozhodné hmotné právo stanovuje spoločný výkon týchto rodičovských práv a povinností k dieťaťu, o konanie, ktoré sa týka ,nadobúdania, výkonu, prenesenia, obmedzenia alebo odňatia rodičovských práv a povinností“, v zmysle článku 1 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 2 ods. 7 nariadenia č. 2201/2003, na ktoré sa uplatní článok 8 ods. 1 uvedeného nariadenia?
 2. Existujú dôvody pre založenie medzinárodnej súdnej právomoci v občianskoprávných sporoch týkajúcich sa rodičovských práv a povinností v prípade, ak sa rozhodnutím nahrádza právna skutočnosť, ktorá je významná pre správne konanie týkajúce sa dieťaťa a rozhodné právo stanovuje, že toto konanie sa má uskutočniť v konkrétnom členskom štáte?
 3. Má sa vychádzať z toho, že došlo k dohode o právomoci podľa článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 a za podmienok upravených v tomto ustanovení, ak zástupca žalovaného nespochybnil právomoc súdu, tento zástupca však nebol splnomocnený žalovaným, ale ho ustanovil súd, a to z dôvodu ťažkostí s upovedomením žalovaného o tom, že na konaní sa môže zúčastniť osobne alebo prostredníctvom zástupcu, ktorého splnomocní?“

Konanie pred Súdny dvorom

- 23 Na návrh vnútroštátneho súdu určená komora preskúmala potrebu prejednávania veci v naliehavom konaní podľa článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Uvedená komora po vypočutí generálneho advokáta rozhodla, že sa tomuto návrhu nevyhovie.
- 24 Uznesením Gogova (C-215/15, EU:C:2015:466) predseda Súdneho dvora rozhodol, že táto vec sa prejedná v skrátrenom konaní podľa článku 23a Statútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 105 ods. 1 rokovacieho poriadku.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a druhej otázke

- 25 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré je potrebné preskúmať vo vzájomnej súvislosti, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či žaloba, ktorou jeden z rodičov navrhuje súdu, aby nahradil chýbajúci súhlas druhého rodiča s vycestovaním ich dieťaťa mimo členský štát jeho bydliska a s podaním žiadosti o vydanie cestovného pasu na meno tohto dieťaťa, patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003, pričom rozhodnutie prijaté na základe tejto žaloby musia orgány členského štátu, ktorého je uvedené dieťa štátnym príslušníkom, zohľadniť v správnom konaní týkajúcom sa vydania tohto cestovného pasu.
- 26 Pokiaľ ide o rozsah vecnej pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003, z článku 1 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia vyplýva, že toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, konkrétne na nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností. V tomto rámci pojem „občianske veci“ nemožno vykladať reštriktívne, ale ako samostatný pojem práva Únie, ktorý pokrýva najmä všetky žiadosti, opatrenia alebo rozhodnutia v oblasti „rodičovských práv a povinností“ v zmysle uvedeného nariadenia v súlade s cieľom, ktorý je pripomenutý v jeho odôvodnení 5 (pozri v tomto zmysle rozsudok C, C-435/06, EU:C:2007:714, body 46 až 51).
- 27 V tomto ohľade je pojem „rodičovské práva a povinnosti“, uvedený v článku 2 bode 7 nariadenia č. 2201/2003, predmetom širokej definície v tom zmysle, že zahŕňa všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky (rozsudky C, C-435/06, EU:C:2007:714, bod 49, a C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, bod 59). Okrem toho, hoci článok 1 ods. 2 tohto nariadenia vymenúva oblasti, na ktoré sa uvedené nariadenie vzťahuje z titulu „rodičovských práv a povinností“, toto vymenovanie nie je taxatívne, ale má len orientačný charakter, ako vyplýva z použitia pojmu „najmä“ (rozsudky C, C-435/06, EU:C:2007:714, bod 30, a C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, bod 63).
- 28 Na účely zistenia, či žaloba spadá do pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003, treba vychádzať z jej predmetu [pozri analogicky, pokiaľ ide o pojem „osobný stav a právna spôsobilosť fyzických osôb“ v zmysle článku 1 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1), rozsudok Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, body 29 a 30, ako aj, pokiaľ ide o pojem „sociálne zabezpečenie“ v zmysle tohto ustanovenia, rozsudok Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, body 46 a 47].
- 29 Čo sa týka žaloby, o akú ide vo veci samej, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že v rámci tejto žaloby súd rozhoduje o potrebe dotknutého dieťaťa získať cestovný pas a o práve rodiča – žalobcu podať žiadosť o tento cestovný pas, ako aj o možnosti vycestovať do zahraničia s týmto dieťaťom, bez

súhlasu druhého rodiča. Preto je predmetom tejto žaloby výkon „rodičovských práv a povinností“ voči uvedenému dieťaťu v zmysle článku 1 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 2 bodom 7 nariadenia č. 2201/2003.

- 30 Okrem toho treba konštatovať, že na žalobu, o akú ide vo veci samej, sa nevzťahuje žiadna z výnimiek, ktoré sú explicitne vymenované v článku 1 ods. 3 tohto nariadenia.
- 31 Z toho vyplýva, že táto žaloba patrí do pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003.
- 32 Tento záver nemožno spochybníť skutočnosťou, že cieľom žaloby, o akú ide vo veci samej, je individuálne rozhodnutie týkajúce sa dieťaťa, a nie súboru podmienok výkonu rodičovských práv a povinností. Ako bolo totiž pripomenuté v bodoch 26 a 27 tohto rozsudku, uvedené nariadenie sa uplatní na všetky rozhodnutia v danej oblasti, či už sa týkajú osobitného aspektu týchto práv a povinností alebo všeobecne upravujú ich výkon.
- 33 Rovnako skutočnosť, že rozhodnutie prijaté na základe uvedenej žaloby musia orgány členského štátu, ktorého štátnu príslušnosť má dieťa, v prejednávanej veci Bulharskej republiky, zohľadniť v správnom konaní týkajúcom sa vydania cestovného pasu na meno tohto dieťaťa, nemôže viesť k odlišnému výkladu nariadenia č. 2201/2003.
- 34 V tomto ohľade stačí konštatovať, že konanie, akým je konanie dotknuté vo veci samej, v každom prípade priamo nevedie k vydaniu cestovného pasu, ale jeho jediným účelom je umožniť jednej z osôb, ktoré voči dotknutému dieťaťu vykonávajú rodičovské práva a povinnosti, podať žiadosť o vydanie cestovného pasu na meno tohto dieťaťa bez účasti, prítomnosti alebo súhlasu druhej osoby vykonávajúcej tieto práva a povinnosti, pričom nie sú dotknuté ostatné podmienky, ktoré pre vydanie takéhoto dokumentu stanovuje bulharské právo.
- 35 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že žaloba, ktorou jeden z rodičov navrhuje súdu, aby nahradil chýbajúci súhlas druhého rodiča s vycestovaním dieťaťa mimo územie členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt, a s podaním žiadosti o vydanie cestovného pasu na meno tohto dieťaťa, patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 2201/2003, pričom rozhodnutie prijaté na základe tejto žaloby musia orgány členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom je uvedené dieťa, zohľadniť v správnom konaní týkajúcom sa vydania tohto cestovného pasu.

O tretej otázke

- 36 Tretia otázka sa týka výkladu článku 12 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003. Toto ustanovenie stanovuje, že za určitých podmienok súdy členského štátu na základe návrhu na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva majú právomoc v každej veci, ktorá sa týka rodičovských práv a povinností a ktorá súvisí s týmto návrhom.
- 37 Ani z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ani z pripomienok predložených Súdnemu dvoru však nevyplýva, že vnútroštátny súd v prejednávanej veci rozhoduje o takomto návrhu týkajúcom sa manželstva.
- 38 Článok 12 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 naopak stanovuje pravidlo prenesenia právomoci, ktoré súdom členského štátu odlišného od štátu obvyklého pobytu dieťaťa umožňuje rozhodovať o návrhoch z oblasti rodičovských práv a povinností, ktoré sa týkajú tohto dieťaťa, a to aj napriek tomu, že na týchto súdoch zároveň neprebíha žiadne konanie v manželských veciach (pozri v tomto zmysle rozsudok L, C-656/13, EU:C:2014:2364, body 45 a 52).

- 39 V dôsledku toho je potrebné posúdiť tretiu otázku ako otázku týkajúcu sa určenia, či sa článok 12 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 v podstate má vykladať v tom zmysle, že právomoc súdov, ktoré rozhodujú o návrhu z oblasti rodičovských práv a povinností možno považovať za právomoc, ktorú „všetci účastníci konania prijali... výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom“ v zmysle tohto ustanovenia, len z dôvodu, že zástupca *ad litem*, ktorý zastupuje žalovaného a bol ustanovený týmito súdmi *ex offio* vzhľadom na nemožnosť doručiť žalovanému žalobu, ktorou sa začalo toto konanie, nevzniesol námietku nedostatku právomoci týchto súdov.
- 40 Podľa ustanovení článku 12 ods. 3 písm. b) v spojení s článkom 16 nariadenia č. 2201/2003 môžu sudy členského štátu založiť svoju právomoc na prvom uvedenom článku pod podmienkou, že je preukázaný výslovný alebo prinajmenšom jednoznačný súhlas všetkých účastníkov konania s touto právomocou, najneskôr v čase podania písomnosti, ktorou sa začína konanie, alebo rovnocennej písomnosti na zvolenom súde (pozri v tomto zmysle rozsudok L, C-656/13, EU:C:2014:2364, bod 56).
- 41 Okrem toho z odôvodnenia 12 nariadenia č. 2201/2003 vyplýva, že pravidlo právomoci upravené v článku 12 ods. 3 tohto nariadenia je výnimkou z kritéria blízkosti, podľa ktorého je v prvom rade úlohou súdov členského štátu obvyklého pobytu dieťaťa, aby rozhodovali o žalobách z oblasti rodičovských práv a povinností, ktoré sa týkajú tohto dieťaťa, a ktorého vyjadrením je článok 8 ods. 1 tohto nariadenia. Ako uviedol generálny advokát v bode 64 svojho stanoviska, cieľom tejto výnimky je priznať určitú autonómiu účastníkom konaní z oblasti rodičovských práv a povinností. Podmienka týkajúca sa jednoznačného prijatia právomoci súdov, na ktorých prebieha konanie, všetkými účastníkmi konania, sa preto musí vykladať doslovne.
- 42 V tomto ohľade treba na jednej strane uviesť, že toto prijatie predpokladá minimálne to, že žalovaný vie o tom, že konanie prebieha na týchto súdoch. Hoci táto vedomosť sama osebe neznamená prijatie právomoci daných súdov, žalovaného nezúčastneného na konaní, ktorému nebola doručená žaloba a ktorý nevie o začatí konaní, v každom prípade nemožno považovať za účastníka konania, ktorý túto právomoc prijal (pozri analogicky, pokiaľ ide o článok 24 nariadenia č. 44/2001, rozsudok A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 54).
- 43 Na druhej strane vôľu žalovaného vo veci samej nemožno vyvodiť zo správania zástupcu *ad litem* ustanoveného uvedenými súdmi v neprítomnosti tohto žalovaného. Keďže sa tento zástupca nestretol so žalovaným, nemôže od žalovaného získať informácie potrebné na prijatie alebo spochybnenie právomoci týchto súdov so znalosťou veci (pozri v tomto zmysle rozsudok A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 55).
- 44 Z toho vyplýva, že v situácii, o akú ide vo veci samej, nemožno právomoc súdov, na ktoré bola podaná žaloba, považovať za právomoc, ktorú „všetci účastníci konania prijali... výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom“ v zmysle článku 12 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003.
- 45 Tento výklad nemožno spochybniť právom na prístup k spravodlivosti alebo zásadou právnej istoty ani potrebným účinkom nariadenia č. 2201/2003 v rozpore s tým, čo pred Súdny dvorom tvrdí španielska vláda. V tomto ohľade táto vláda v podstate tvrdí, že skutočnosť, že žalobkyňa nemôže získať definitívne rozhodnutie o svojej žalobe z dôvodu ťažkostí spojených s doručovaním písomností daného konania žalobcovi vo veci samej, predstavuje odopretie spravodlivosti, ktoré je v rozpore s vyššie uvedeným právom a zásadami.
- 46 Výklad uvedený v bode 44 tohto rozsudku nezbavuje žalobcu v situácii, o akú ide vo veci samej, možnosti získať rozhodnutie súdu, prípadne vydané za neúčasti žalovaného na konaní pred súdmi členského štátu obvyklého pobytu dotknutého dieťaťa, ktorých právomoc vyplýva z článku 8 nariadenia č. 2201/2003. Tento výklad teda nevedie k odopretiu spravodlivosti.

47 V dôsledku toho treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 12 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že právomoc súdov, ktoré rozhodujú o návrhu z oblasti rodičovských práv a povinností, nemožno považovať za právomoc, ktorú „všetci účastníci konania prijali... výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom“ v zmysle tohto ustanovenia, len z dôvodu, že zástupca *ad litem*, ktorý zastupuje žalovaného a bol ustanovený týmito súdmi *ex officio* vzhľadom na nemožnosť doručiť žalovanému žalobu, ktorou sa začalo toto konanie, nevzniesol námietku nedostatku právomoci týchto súdov.

O trovách

48 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Žaloba, ktorou jeden z rodičov navrhuje súdu, aby nahradil chýbajúci súhlas druhého rodiča s vycestovaním dieťaťa mimo územie členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt, a s podaním žiadosti o vydanie cestovného pasu na meno tohto dieťaťa, patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, pričom rozhodnutie prijaté na základe tejto žaloby musia orgány členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom je uvedené dieťa, zohľadniť v správnom konaní týkajúcom sa vydania tohto cestovného pasu.**
2. **Článok 12 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že právomoc súdov, ktoré rozhodujú o návrhu z oblasti rodičovských práv a povinností, nemožno považovať za právomoc, ktorú „všetci účastníci konania prijali... výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom“ v zmysle tohto ustanovenia, len z dôvodu, že zástupca *ad litem*, ktorý zastupuje žalovaného a bol ustanovený týmito súdmi *ex officio* vzhľadom na nemožnosť doručiť žalovanému žalobu, ktorou sa začalo toto konanie, nevzniesol námietku nedostatku právomoci týchto súdov.**

Podpisy